

1. 6. 2026

Brezplačno ocenjevanje psihosocialnih tveganj za delovne organizacije v okviru validacije mednarodnega vprašalnika COPSOQ – prijave za sodelovanje so odprte

V Sloveniji se v teh tednih začne anketiranje sodelujočih delovnih organizacij v postopku validiranja mednarodnega kopenhagenskega vprašalnika za ocenjevanje psihosocialnih tveganj COPSOQ (Copenhagen psychosocial questionnaire). Z validacijo se bomo pridružili več kot 25 državam sveta, v katerih je t.i. kopenhagenski vprašalnik že validiran in uveljavljen kot pomembno orodje delodajalcev pri ustvarjanju psihosocialno zdravega delovnega okolja. Prvi korak za sistematično obvladovanje psihosocialnih tveganj je namreč njihovo prepoznavanje in ocenjevanje glede na različna delovna mesta, stopnjo tveganja ter verjetnost za povzročanje negativnih vplivov na duševno in telesno zdravje zaposlenih.

Projekt je tudi priložnost za slovenske delovne organizacije, da brezplačno sodelujejo pri validiranju in po zaključenem anketiranju zaposlenih prejmejo kratko poročilo o zaznanih tveganjih ter predlog osnovnih ukrepov za njihovo obvladovanje. Predstavniki sodelujočih organizacij, npr. kadrovski strokovnjaki, strokovni sodelavci za varnost in zdravje pri delu, se bodo lahko brezplačno udeležili tudi usposabljanja za nadaljnje ocenjevanje psihosocialnih tveganj in njihovo obvladovanje. Prijave k sodelovanju v projektu so odprte, tako da se delovne organizacije zdaj lahko prijavijo.

Psihosocialna tveganja, ki izvirajo iz socialnih in organizacijskih vidikov dela, v državah EU v zadnjih desetletjih predstavljajo največji izziv varnosti in zdravja pri delu. Po oceni Evropske agencije za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA) lahko 50 % – 60 % vseh izgubljenih delovnih dni pripišemo doživljanju stresa pri delu in neobvladanim psihosocialnim tveganjem, med katerimi so najpomembnejša prevelika delovna obremenitev, prenizek nadzor nad delom, prenizko priznanje oz. nagrada, slabi odnosi na delovnem mestu, nepravilnost, slabo vodenje organizacijskih sprememb, nasilje in trpinčenje. Čeprav se je izpostavljenost slovenskih zaposlenih psihosocialnim tveganjem v zadnjih letih nekoliko znižala, pa prepoznavanje in obvladovanje teh tveganj še vedno predstavljata velik izziv. Po podatkih raziskave OSH Pulse iz 2025 (EU-OSHA) npr. kar 41 % slovenskih zaposlenih poroča o delu pod velikim časovnim pritiskom oz. preveliki delovni obremenitvi, 39 % jih meni, da pri delu ne dobijo ustreznega priznanja oz. nagrade, 24 % jih poroča o slabi komunikaciji oz. slabem sodelovanju v delovni organizaciji, 21 % pa jih meni, da njihovo delo pomembno prispeva k doživljanju stresa, znakov depresije ali tesnobe.

V psihosocialno zdravem delovnem okolju je znatno manj bolniških odsotnosti, manj napak in nesreč pri delu, manj fluktuacije. Zaposleni dosegajo višjo stopnjo zadovoljstva pri delu, višja je tudi njihova zvestoba delodajalcu. V takšnih delovnih okoljih je višja tudi produktivnost. Obvladovanje psihosocialnih tveganj je eden izmed temeljnih pogojev za varovanje in krepitev duševnega in telesnega zdravja zaposlenih.

Kljub dokazanemu vplivu neobvladanih psihosocialnih tveganj na telesno in duševno zdravje zaposlenih se delovne organizacije v znatno večji meri posvečajo obvladovanju tradicionalnih, fizičnih tveganj, psihosocialna tveganja pa ostanejo prezrta. Med pomembnimi razlogi za to je poleg nepoznavanja teh tveganj oz. njihovega vpliva na zdravje ter ukrepov za njihovo obvladovanje tudi njihova narava, saj so psihosocialna tveganja nevidna oz. neotipljiva, subjektivna, globoko povezana s

kulturo organizacije, njihovi učinki pa se pogosto pokažejo z zamikom. Pri tem je pomembno vedeti, da je psihosocialna tveganja mogoče obvladati prav tako uspešno kot katera koli druga fizikalna, kemična ali biološka tveganja pri delu.

Delovne organizacije, ki bi želele psihosocialna tveganja oceniti v okviru projekta ter brezplačno prejeti kratko analizo tveganj in osnoven predlog ukrepov za njihovo obvladovanje, lahko pišejo za prijavo ali več informacij na e-naslov: prijava-COPSOQ@um.si Po poslani prijavi oz. dopisu bodo s strani izvajalca obveščene o nadaljnjih korakih. Podatki o udeležencih bodo v raziskavi anonimni. Podatki o sodelujočih organizacijah ne bodo razkriti v nobenem poročilu. Število sodelujočih organizacij je omejeno, tako da velja s prijavo pohiteti.

Slovenska validacija COPSOQ-a poteka v okviru ciljnega raziskovalnega projekta, ki ga sofinancirata Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost RS in Ministrstvo RS za zdravje v okviru CRP V3-2558. Projekt poteka v koordinaciji Univerze v Mariboru (UM) pod vodstvom prof. dr. Sare Tement, s Filozofske fakultete UM in v sodelovanju z NIJZ. V nacionalni skupini COPSOQ, ki zagotavlja strokovno podporo projektu, sodelujejo še predstavniki delodajalcev iz Združenja delodajalcev Slovenije (ZDS), Gospodarske zbornice Dolenjske in Bele krajine, Štajerske gospodarske zbornice, predstavnica SKEI-Sindikata kovinske in elektroindustrije, predstavniki iz Združenja za medicino dela, prometa in športa Slovenskega zdravniškega društva, Sekcije psihologov v medicini dela, prometa in športa Društva psihologov Slovenije in Slovenske kadrovske zveze. Po zaključeni validaciji bo vprašalnik v slovenskem prevodu prosto dostopen vsem slovenskim delovnim organizacijam, rezultati pa bodo primerljivi z rezultati v drugih evropskih državah.

Dodatna pojasnila

Negativne posledice neobvladanih psihosocialnih tveganj na zdravje zaposlenih

Izpostavljenost delavcev neobvladanim psihosocialnim tveganjem prispeva k porastu zdravju škodljivih navad (npr. premalo spanja, prekomerno prehranjevanje, prekomerna raba digitalnih naprav, več pitja alkohola, več kajenja) ter zdravstvenim težavam in boleznim, povezanim s kroničnim doživljanjem stresa. Te so npr. različne telesne bolečine, prebavne motnje, kostno-mišična obolenja, srčno-žilne bolezni, izgorelost, sladkorna bolezen tipa 2, anksiozne in depresivne motnje.

Prednosti vprašalnika Copsoq

Naša zakonodaja o varnosti in zdravju pri delu od delodajalcev zahteva obvladovanje vseh tveganj, tudi psihosocialnih. Za ocenjevanje slednjih so bili slovenskim delodajalcem doslej na voljo samoocenjevalni vprašalniki z omejenim naborom psihosocialnih tveganj, orodja posebej prilagojena za slovensko okolje in rezultati raziskav, izvedenih na manjših vzorcih iz posameznih panog. Za delovne organizacije tako doslej ni bilo na voljo ustreznega mednarodno primerljivega orodja za oceno tveganj in posledic, ki iz njih izhajajo, ter referenčnih vrednosti, ki bi omogočale primerjavo in oceno stopnje tveganja. Prav tako še ni na voljo enotne uveljavljene metodologije za ocenjevanje psihosocialnih tveganj v različnih panogah, npr. v predelovalni industriji, finančnih storitvah, izobraževanju, zdravstvu informacijsko-komunikacijskih storitvah itd. Vse to bo omogočeno s prenosom vprašalnika COPSOQ v slovenski prostor.

Uporaba vprašalnika COPSOQ, ki je bil razvit na Danskem leta 2005, se je zaradi njegovih številnih prednosti hitro razširila po vsem svetu. Danes ga delodajalci sistematično uporabljajo že v več kot 25 državah, med katerimi so Nemčija, Švedska, Španija, Danska, Francija, Kanada, Avstralija itd. Vprašalnik vključuje širok spekter dejavnikov ter izidov, zaradi česar je primeren tako za uporabo v delovnih okoljih kot tudi za znanstveno raziskovanje. Uporaben je za vse panoge, dodatna prednost pa je tudi prilagodljivost lokalnim razmeram. Zaradi široke uporabe so tudi njegova veljavnost, natančnost ocene oz. zanesljivost, občutljivost in objektivnost dobro preverjene.